

Univers Pedagogic

26 (1003),
2 iulie 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

75,4% DINTRE CANDIDAȚII AU PROMOVAT BACALAUREATUL 2026

Rata generală de promovare a examenului de bacalaureat a ajuns la 75,4%, în creștere pentru al treilea an consecutiv, potrivit datelor prezentate de Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare. Totodată, 85 de candidați au obținut media 10 la examenul de bacalaureat, cel mai mare număr înregistrat în ultimii ani.

În total, înainte de examinarea contestațiilor, 13.904 candidați au promovat examenul național de bacalaureat, dintre cei 18.437 admiși la sesiune. Rezultatele confirmă o evoluție ascendentă a performanțelor școlare la nivel național.

Cei mai mulți absolvenți promovați provin din licee, unde rata de succes a depășit 90% în prima încercare. Dintre cei 11.887 de liceeni admiși, 10.789 au obținut note de trecere.

Creșteri au fost înregistrate și în rândul candidaților din colegii și centre de excelență, unde rata de promovare a ajuns la 57,82%, față de 54,39% anul trecut. De asemenea, 21,42% dintre restanțierii din sesiunile anterioare au promovat examenul, în creștere semnificativă comparativ cu anul precedent.

La nivel de performanță individuală, 4.793 de candidați au obținut medii mai mari sau egale cu 8, ceea ce reprezintă 26% din total. În același timp, 1.558 de candidați au depășit media 9, în creștere față de 2025.

Nota medie a candidaților promovați a crescut la 7,38, ceea ce confirmă nu doar o rată mai mare de promovare, ci și rezultate mai bune în ansamblu.

Pe discipline, cele mai consistente rezultate au fost înregistrate la limba și literatura română, unde rata de promovare depășește 98% la ambele profiluri, și la istorie, unde se menține un nivel foarte ridicat de succes. La matematică, deși a generat discuții în rândul candidaților, rata de promovare a crescut la 69% pe profil real și 94,4% pe profil umanist, iar media a înregistrat ușoare creșteri.

Un element important al sesiunii din acest an este că niciun candidat nu a fost eliminat pentru tentativă de fraudă, fapt considerat de autorități un semn de responsabilitate în desfășurarea examenului.

Rezultatele sunt preliminare și pot fi modificate în urma contestațiilor, care au fost depuse în perioada 25-26 iunie. Rezultatele finale vor fi anunțate pe 3 iulie 2026, iar sesiunea suplimentară este programată pentru perioada 13-20 iulie.

ALOCAȚII DE 1.000 DE LEI PENTRU 1.328 DE ELEVI TRANSFERAȚI DUPĂ REORGANIZAREA ȘCOLILOR

Guvernul Republicii Moldova a aprobat, la propunerea Ministerului Educației și Cercetării, proiectul de modificare a Hotărârii Guvernului nr. 506/2024 privind regulamentul de acordare a alocației destinate creșterii accesului la studii de calitate.

Documentul actualizează mecanismul existent de sprijin financiar și îl aliniază la prevederile Codului Educației nr. 152/2014, modificat prin Legea nr. 21/2026. Măsura vizează consolidarea sprijinului acordat elevilor afectați de reorganizarea rețelei școlare.

Potrivit noilor reglementări, 1.328 de elevi din învățământul general vor primi o alocație lunară de 1.000 de lei. Sprijinul va fi acordat pe o perioadă de doi ani de studii, câte nouă luni pe an, începând cu anul de studii 2026/2027.

Alocația va fi acordată părinților sau reprezentanților legali ai elevilor transferați într-o altă instituție de învățământ, ca urmare a reorganizării școlii în care aceștia au studiat anterior.

Scopul măsurii este de a acoperi cheltuielile suplimentare generate de deplasarea către noua unitate școlară și de a reduce impactul social al transferului.

Bugetul total estimat pentru implementarea acestui mecanism pe durata celor doi ani de studii este de 23,9 milioane de lei.

Ministrul Educației și Cercetării Dan Perciu a declarat că reforma rețelei școlare trebuie să fie însoțită de măsuri de protecție pentru elevi și familii.

Reforma rețelei școlare nu trebuie să dezavantajeze niciun copil. Alocația lunară de 1.000 de lei, acordată pe parcursul a doi ani, este un instrument concret prin care statul își asumă responsabilitatea față de familiile vizate direct de reorganizare. Fiecare leu este investit în sistem, în condiții mai bune de studiu pentru elevi, a declarat Dan Perciu.

Mecanismul de finanțare nu este unul nou, ci reprezintă o ajustare a sistemului deja funcțional, adaptat cadrului legal actualizat.

Bursele studenților cresc cu cel puțin 40% din 1 septembrie 2026

Guvernul a aprobat, în ședința din 1 iulie, un nou pachet de măsuri pentru susținerea elevilor și studenților, care prevede majorarea cu cel puțin 40% a burselelor pentru studenții de la ciclul de licență, indiferent de specialitate, începând cu 1 septembrie 2026. Totodată, documentul introduce criterii noi de performanță și stimulente financiare suplimentare pentru domeniile considerate prioritare pentru dezvoltarea Republicii Moldova.

Reforma, elaborată de Ministerul Educației și Cercetării, urmărește atât creșterea cuantumului burselelor, cât și orientarea sprijinului financiar către specializările unde deficitul de specialiști este cel mai pronunțat – educație, sănătate, domeniile STEAM (științe, tehnologii, inginerie, arte și matematică) și științele agricole.

Pentru studenții de la toate specialitățile, bursa de categoria I va crește de la 1.360 la 1.905 lei, cea de categoria II – de la 1.160 la 1.625 lei, iar bursa de categoria III – de la 1.065 la 1.490 de lei.

Cele mai consistente majorări sunt prevăzute pentru studenții din domeniul sănătății. Din toamnă, bursa de categoria I va ajunge la 4.565 de lei, categoria II – la 3.900 de lei, iar categoria III – la 3.565 de lei, ceea ce înseamnă creșteri de peste 2.000 de lei față de nivelul actual.

Sprijin financiar sporit vor primi și studenții din domeniul educației. Bursele vor avea aceleași valori ca în cazul domeniului sănătății – între 3.565 și 4.565 de lei, în funcție de categorie. În plus, toți studenții înscriși la programele de licență din domeniul educației și la specialitățile STEAM, finanțate

de la bugetul de stat, vor beneficia de burse pe întreaga durată a studiilor, fără limitarea numărului de beneficiari.

Și studenții care urmează programe STEAM vor beneficia de un regim preferențial. Bursele acestora vor fi cu 50% mai mari decât cuantumul general, ajungând la 2.855 de lei pentru categoria I, 2.435 de lei pentru categoria II și 2.250 de lei pentru categoria III.

Majorări sunt prevăzute și pentru studenții din domeniul științelor agricole, unde bursa de categoria I va crește la 2.280 de lei, categoria II la 1.955 de lei, iar categoria III la 1.785 de lei.

Noile reguli stabilesc și criteriile mai clare pentru acordarea burselelor de studii. Bursa de categoria I va reveni studenților cu media generală de cel puțin 8,5, categoria II celor cu media minimă de 8,0, iar cate-

goria III celor care obțin cel puțin media 7,0.

Documentul aprobat prevede și majorarea cu 40% a burselelor de merit. Începând cu 1 septembrie 2026, Bursa Republicii va crește la 6.230 de lei, Bursa Președintelui Republicii Moldova va ajunge la 5.665 de lei, iar Bursa Guvernului va fi de 5.195 de lei.

Totodată, Executivul a decis consolidarea sprijinului social pentru studenți prin majorarea burselelor sociale din învățământul

superior de la 720 la 1.000 de lei lunar.

Potrivit Ministerului Educației și Cercetării, noile măsuri urmăresc stimularea performanței academice și încurajarea tinerilor să opteze pentru domeniile în care economia și sistemul educațional se confruntă cu un deficit accentuat de specialiști, în condițiile în care doar 17% dintre studenții aleg în prezent programe de pedagogie sau STEAM, iar în școli sunt vacante peste 1.500 de posturi didactice.

12.282 de locuri bugetare pentru învățământul profesional tehnic în 2026-2027

Guvernul Republicii Moldova a aprobat planul de admitere pentru învățământul profesional tehnic pentru anul de studii 2026-2027, stabilind un total de 12.282 de locuri bugetare în centrele de excelență, colegii și școli profesionale din întreaga țară.

Din numărul total, 2.669 de locuri sunt alocate învățământului dual, în creștere cu 535 de locuri față de anul precedent. Extinderea acestui traseu educațional urmărește consolidarea pregătirii practice a elevilor prin alternarea studiilor teoretice cu activitatea în mediul economic.

Autoritățile anunță, totodată, o reorientare a locurilor de studii către domeniile STEM, inginerie, construcții și energetică, sectoare cu cerere ridicată pe piața muncii. De asemenea, este prevăzută rezervarea unor locuri speciale pentru persoanele de etnie romă, atât în învățământul profesional tehnic, cât și în cel superior, în vederea facilitării accesului la educație.

Procesul de admitere se va desfășura în 79 de instituții de învățământ profesional tehnic, dintre care 13 centre de excelență (două private), 34 de colegii (șase private), Centrul Integrat de Pregătire pentru Aplicarea Legii și 31 de școli profesionale. Potrivit datelor oficiale, în anul de studii 2025-2026 au fost

înmatriculați circa 8.245 de elevi în învățământul profesional tehnic secundar, în creștere cu 14,7% față de anul anterior. În învățământul postsecundar și postsecundar nonterțiar au fost admiși aproximativ 9.949 de elevi, ceea ce indică o creștere de peste 4%.

Pentru anul curent sunt prevăzute 20.761 de locuri în total, dintre care 8.479 cu taxă de studii. Admiterea va începe pe 20 iulie și se va desfășura exclusiv online, prin platforma eadmitere.sime.md, conform calendarului aprobat pentru anul de studii 2026-2027.

13 colecții vestimentare semnate de absolvenții UPSC au fost prezentate la UniverArtFashion 2026

Facultatea de Arte Vizuale și Design a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a organizat, pe 27 iunie, cea de-a șasea ediție a evenimentului anual *UniverArtFashion*, platformă dedicată promovării creației tinerilor designeri vestimentari. Defileul a avut loc în Parcul „Valea Morilor”, unde absolvenții promoției 2026 și-au prezentat colecțiile în fața unui public numeros.

Evenimentul a reunit cele mai reprezentative lucrări ale absolvenților programului *Modă – design vestimentar*, ciclurile licență și master, oferind o imagine asupra nivelului de pregătire artistică și profesională dobândit în cadrul Facultății de Arte Vizuale și Design.

Deschiderea oficială a fost marcată de alocuțiunile rectorului Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Alexandra Barbăneagră, și ale decanului facultății, Ana Simac, care au evidențiat rolul *UniverArtFashion* în valorificarea talentului tinerilor creatori

și în apropierea mediului universitar de spațiu cultural și artistic. Sub coordonarea profesorilor Vasile

Vozian, Eugen Reabechii și Elena Bannaia, absolvenții au prezentat 13 colecții vestimentare, fiecare cu o identitate vizuală proprie. Proiectele au îmbinat tendințele contemporane din domeniul modei cu abordări conceptuale și soluții creative, demonstrând originalitate, rafinament estetic și maturitate artistică.

Ajuns la cea de-a șasea ediție, *UniverArtFashion* este unul dintre cele mai importante evenimente de promovare a tinerilor designeri formați la UPSC. Defileul a evidențiat potențialul noii generații de creatori și a reconfirmat rolul Facultății de Arte Vizuale și Design în formarea specialiștilor din domeniul industriilor creative.

Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Chișinău, lider la medii de 10 la Bacalaureatul 2026

Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Chișinău se află în fruntea clasamentului instituțiilor de învățământ din Republica Moldova după numărul elevilor care au obținut media generală 10 la examenul național de bacalaureat 2026. Potrivit rezultatelor preliminare, 12 absolvenți ai acestei instituții au încheiat examenul cu media maximă, cel mai mare număr înregistrat la nivel național.

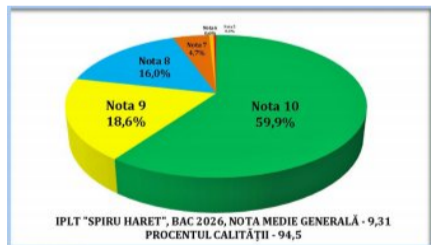

Singerei, Cahul și Drochia - câte un absolvent. Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a subliniat că aceste rezultate reflectă impactul investițiilor în sistemul educațional.

În total, 41 de instituții de învățământ din țară au elevi care au obținut media generală 10, confirmând o performanță academică în creștere în mai multe licee teoretice și instituții de excelență.

Pe locurile următoare se situează Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Prim” din Chișinău, cu 7 elevi de nota 10, și Liceul Teoretic Republican „Aristotel”, cu 5 absolvenți care au obținut media maximă.

Cele mai multe rezultate de excepție au fost înregistrate în municipiul Chișinău, unde 66 de absolvenți au finalizat examenul de bacalaureat cu media 10. Performanțe notabile au fost consemnate și în alte regiuni ale țării: municipiul Ungheni - cu 4 elevi, raionul Strășeni - cu 3, municipiul Bălți, Hâncești, Orhei și Soroca - cu câte 2 elevi fiecare, iar în

„Rezultatele obținute de absolvenții noștri demonstrează că investițiile în calitatea educației, profesionalizarea cadrelor didactice și modernizarea procesului educațional produc rezultate concrete. Fiecare medie de 10 reprezintă nu doar performanța unui elev, ci și munca profesorilor, sprijinul familiilor și angajamentul instituțiilor de învățământ pentru excelență”, a declarat oficialul.

Rezultatele sunt preliminare și vor fi definitive după finalizarea procedurii de examinare a contestațiilor.

Constituirea rețelei naționale de formatori CLIL

În perioada 22 – 25 iunie 2026, Centrul Național de Educație Multilingvă din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a găzduit *Programul de formare a formatorilor în domeniul educației multilingve și al metodologiei CLIL (Content and Language Integrated Learning)*. Activitatea a fost organizată în cadrul proiectului „Gagauzia Dialogue”, implementat de CMI – Fundația pentru Pace Martti Ahtisaari, cu sprijinul Suediei, în cooperare cu Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și Ministerul Educației și Cercetării.

Programul a avut drept obiectiv consolidarea competențelor profesionale ale viitorilor formatori naționali, care vor contribui la dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice implicate în implementarea modelelor de educație multilingvă în instituțiile de învățământ aolingve din Republica Moldova.

Pe parcursul sesiunilor de formare, susținute de experți internaționali din Italia, Estonia și România, participanții au analizat modele europene de succes și bune practici privind implementarea educației multilingve și aplicarea metodologiei CLIL. Agenda programului a inclus teme de actualitate precum politicile naționale și internaționale în domeniul educației multilingve, metodologia CLIL, strategiile de sprijinire a învățării (scaffolding), achiziția celei de-a doua limbi, integrarea conținutului disciplinar cu învățarea limbii, cercetarea-acțiune, proiectarea activităților didactice centrate pe elev, precum și elaborarea resurselor de predare, învățare și evaluare destinate claselor multilingve.

La încheierea programului, șeful Serviciului politici în domeniul relațiilor interetnice din cadrul MEC, **Ivan Dumnica**, a evidențiat importanța constituirii rețelei de formatori naționali:

„Constituirea unei rețele naționale de formatori va facilita extinderea bunelor practici în școlile aolingve din Republica Moldova și va oferi profesorilor instrumentele necesare pentru valorificarea diversității lingvistice și culturale în procesul educațional. Experiența și expertiza partenerilor internaționali vor contribui la consolidarea competențelor profesionale ale cadrelor didactice și la modernizarea procesului de predare, în beneficiul tuturor elevilor.”

Rectorul Universității, Alexandra Barbăneagră, a reiterat:

„Constituirea rețelei naționale de formatori CLIL reprezintă un pas important în dezvoltarea unui sistem educațional modern și incluziv. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” își asumă cu responsabilitate rolul de promotor al educației multilingve, oferind un cadru de formare bazat pe excelență academică, cooperare internațională și inovare pedagogică, în beneficiul cadrelor didactice și al elevilor din Republica Moldova.”

Organizarea acestui program prin colaborarea dintre Ministerul Educației și Cercetării, CMI – Fundația pentru Pace Martti Ahtisaari și Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” reflectă angajamentul comun pentru promovarea educației multilingve și dezvoltarea competențelor profesionale ale cadrelor didactice, în conformitate cu prioritățile naționale și standardele europene în domeniul educației.

Prin activitatea desfășurată în cadrul Centrului Național de Educație Multilingvă, universitatea își consolidează rolul de promotor al cercetării și formării continue în domeniul educației multilingve, contribuind la dezvoltarea unui sistem educațional modern, incluziv și orientat spre valorificarea diversității lingvistice, dialogului intercultural și egalității de șanse.

Între științele exacte și lumea cuvintelor: drumul spre performanță al unui olimpic!

Vasile REILEANU, absolvent care a obținut trei note de 10 prin echivalare la Bacalaureat

Fiecare generație de elevi impresionează prin rezultate, însă sunt puțini cei care reușesc să transforme performanța într-o veritabilă filosofie de viață. Vasile Reileanu, absolvent al clasei a XII-a la Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” din municipiul Bălți, face parte din această categorie. De-a lungul anilor de liceu, și-a construit parcursul prin disciplină, perseverență și o curiozitate intelectuală rar întâlnită, reușind

să exceleze atât în domeniul umanist, cât și în cel al științelor exacte. În sesiunea de bacalaureat din acest an, a susținut o singură probă de examen, celelalte rezultate fiind-i recunoscute în baza performanțelor obținute la olimpiadele republicane și a certificărilor internaționale. În interviul de mai jos, Vasile vorbește despre drumul său spre performanță, oamenii care i-au fost alături și lecțiile care i-au modelat parcursul.

globalizată. În final, cred că performanța reală vine din pasiune și din dorința autentică de a învăța.

- **Rezultatele tale demonstrează multă muncă și disciplină. Ce crezi că a contat mai mult în parcursul tău: talentul sau perseverența?**

- Vorbind despre factorul primordial al reușitei mele, îmi este destul de dificil să aleg între talent și perseverență, deși cred că, mai mult decât orice, munca și disciplina m-au definit. În general, se consideră că o persoană cu un potențial enorm, dar care nu lucrează pentru a-l dezvolta, are mai puține șanse să răzbată în viață decât cineva care nu a avut o predispoziție deosebită, dar care a muncit zilnic, depășindu-i cu mult pe cei considerați „talentați”. Vorbind despre talent, l-aș defini drept un ansamblu de caracteristici, fie mintale, fie fizice, care există într-o stare latentă, dar care, odată descoperite și valorificate la momentul potrivit, pot da roade excepționale, în comparație cu cei care nu le posedă. Unele predispoziții cred că ne sunt date în mod aleatoriu, iar altele sunt determinate genetic. Adevărul este că existența lor nu poate fi negată. Provenind din mediul rural, îmi trag rădăcinile dintr-un neam în care munca doar cel care muncea, iar de lucru era din belșug. Cred că am moștenit, într-o oarecare măsură, aceste trăsături de la străbunicii, bunicii și chiar părinții mei.

- **Ce ai descoperit despre tine în anii de liceu, participând la atât de multe concursuri și olimpiade?**

- Înainte de toate, am descoperit că sunt capabil de niște rezultate excepționale nu doar la nivel școlar, ci și național. Ani la rând,

mereu mă întorceam de la diferite olimpiade și concursuri cu locuri de frunte. La nivelul instituțiilor la care mi-am terminat studiile gimnaziale (Gimnaziul „Pantelimon Halippa”, satul Cubolta) și cele liceale (Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”, profil real, mun. Bălți), am fost permanent mândria colegilor și a profesorilor. Mă bucură nespus de mult acest fapt. Pe de altă parte, cred că din ce în ce mai mult m-am apropiat de ideea că nimeni nu este perfect, ba chiar este imposibil de atins perfecțiunea. Alt lucru este că ne putem apropia de ideal în limita posibilului. Concomitent, am învățat să accept înfrângerea nu ca o catastrofă, ci ca lecție esențială înaintării ulterioare spre noi victorii. Mai mult, tot la liceu am descoperit micul meu har poetic. Am învățat să încheg suferința, tristețea, melancolia, fascinația în tropi, versuri și strofe. Poezia, prin urmare, a devenit pentru mine templul reflecțiilor mele filosofice, uneori încă verzi, alteori - mult mai coapte.

- **În acest an ai obținut locul III la Olimpiada Republicană la Limba și Literatura Română și locul II la Olimpiada Republicană la Limba Franceză. Ce au însemnat aceste rezultate pentru dezvoltarea ta academică și personală?**

- Locurile ocupate la olimpiadele republicane au devenit o recompensă pentru munca asiduă depusă nu doar pe parcursul acestui an, ci și de-a lungul întregului meu traseu academic. Au devenit, concomitent, și o certificare a competențelor mele, o dovadă că sunt demn de laurii podiumului olimpic, că sunt printre cei mai buni. Așa cum anul trecut rezultatele mele olimpice puțin m-au decepționat, era de datoria mea să înfăptuiesc cu orice preț revanșa, ceea ce, în cele din urmă, mi-a

reușit. Totuși, vorbind de rezultatele mele olimpice, cred că cel mai important este că pe parcursul pregătirii am căpătat o gamă largă de cunoștințe și capacități care depășeau cu mult curriculumul școlar. Cu susținerea și mentoratul profesorilor, am studiat aprofundat fizica, rezolvând probleme inaccesibile colegilor mei; literatura, cufundându-mă în nenumărate lucrări nu doar artistice, ci și făcând parte din nemărginita critică literară; limba franceză, scriind zeci de eseuri și analizând multiple lucrări în varianta lor

originală. Nemaivorbind și de alte discipline, cred că în primul rând contează ceea ce se află în spatele diplomelor...

- **Cum ai reușit să îmbini pasiunea pentru limbile și literatura umanistă cu interesul pentru matematică și informatică?**

- Cred că atunci când îți reușește ceva de la bun început, este o veritabilă rată să nu dezvolti aceste abilități în continuare. La un moment dat, am observat că, în pofida faptului că eram mai mult realist și anume matematica și științele naturii mă atrăgeau, nu întâmpinam dificultăți nici în studierea limbilor, fie a celor străine, fie chiar a celei materne. Astfel, având o logică bine dezvoltată, de natură realistă, în esență, am reușit foarte ușor să asimilez gramatica limbilor pe care le cunosc și le vorbesc (româna, rusa, ucraineana, franceza). Prin urmare, chiar și în spatele unor competențe lingvistice, se află gândirea ordonată și echilibrată de factură realistă. Literatura, la rândul său, a fost pentru mine o permanentă pasiune. Îmi place să citesc nu doar beletristică, ci și articole științifice, subiecte istorice etc. Este un izvor nescecat, poate, al creativității mele, un spațiu pentru meditații, o formă de a trăi în alte culori.

- **Deții certificatul internațional DELF B2 și certificatul CertiPort. Cât de importante sunt aceste certificări pentru dezvoltarea ta academică și profesională?**

- Consider că atât certificatul internațional DELF B2, cât și CertiPort constituie niște puncte forte ale CV-ului meu. Așadar, văd înainte de toate în acestea un suport foarte important pentru profesia în care am de gând să excelez. Competențele pe care le-am căpătat pregătindu-mă de examenele CertiPort întrunesc mai multe

aspecte. Am învățat să programez în limbajul Python, să lucrez cu bazele de date și cu rețelele de calculatoare. Cred că este o temelie destul de bună nu doar pentru un bioinginer, ci și pentru orice persoană care vrea să fie în picior cu progresul. Certificatul DELF B2, la rândul său, este o confirmare a cunoștințelor mele lingvistice care îmi vor permite să culeg informații importante nu doar din surse scrise în limba maternă, nemaivorbind de mobilitățile academice de care vreau să profit. De asemenea, dispun de o cunoaștere suficientă a limbii franceze pentru a lua și nivelul C1. Rămâne doar să mă pregătesc și să susțin cu brio și această probă.

- **Există o carte, un profesor sau o experiență care ți-a schimbat modul de a privi lumea?**

- Bineînțeles! Vorbind despre cărți, cred că un exemplu relevant ar fi romanul realist „Pădurea spânzuraților” de Liviu Rebreanu. Lecturarea acestei opere a lăsat amprente ireversibile asupra personalității mele. În ansamblu cu lecturile mele ulterioare, romanul scriitorului ardelean a sădit în mine acea misterioasă sămânță a spiritualității, a melancoliei omniprezente și a gustului față de frumos. Nu cred că aceste trăsături îmi sunt străine, insuflăte de lecturile mele. Dimpotrivă, consider că m-am regăsit pe mine însumi citind. În ceea ce privește

profesorii, în opinia mea, fiecare a influențat, cât de puțin, modul meu de a privi lumea. Pe traseul meu, am întâlnit numeroși dascăli cărora le sunt recunoscător pentru pregătirea, susținerea și sfaturile oferite. Așadar, elogiindu-mi profesorii cărora li se datorează rezultatele mele olimpice și cele de la bacalaureat, mă simt dator să menționez dascălul care a stat mai mult în umbra modestiei proprii, însă meritele căruia sunt demne de cele mai înalte aprecieri. Nu sunt sigur dacă am cunoscut vreodată o persoană cu un cuget mai limpede și cu o voință mai puternică decât doamna Ludmila Moscal.

(Continuare în pag.4)

Eleonora Romanescu – regina peisajului basarabean și universal

Eleonora Romanescu se naște în satul Leușeni, județul Orhei (astăzi raionul Telenești) la 26 aprilie 1926, într-o familie de gospodari, părinții ei fiind Dumitru și Maria Romanescu. Bunicii ei după mamă sunt Gheorghe și Emilia Crăciun. În perioada interbelică învață în Chișinău: la Gimnaziul de fete (1937-1940), după care - la Liceul „Reuniunea Femeilor Române” (1941-1944). Apoi se refugiază în orașul Craiova, România (1944). După ce este repatriată în Basarabia în anul 1945, studiază la Școala Republicană de Arte Plastice „Ilia Repin” din Chișinău (1945-1949).

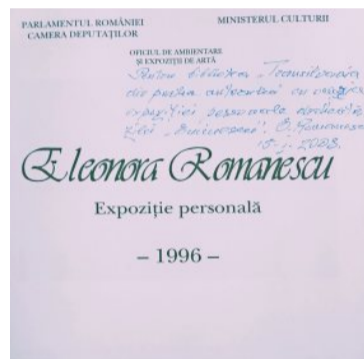
cu ocazia expoziției personale dedicate zilei „Eminescu”, 15 - I - 2003”. Biblioteca mai dispune de un autograf aproape similar, dar acordat în 2005, cu ocazia altei expoziții, aici la Bibliotecă.

Relativ recent am procurat Albumul *Eleonora Romanescu*, care spre regret a apărut după 4 ani de la trecerea ei în alt tărâm, cel al veșniciei și memoriei eterne. Așa că ea n-a avut ocazia să se bucure de apariția acestui superb album editat în condiții poligrafice excelente. Dar cel puțin admiratorii creației cunoscutei artiste plastice vor avea posibilitatea să-i cunoască în profunzime biografia fără acele pete albe de care aminteam anterior, precum și superbe peisaje, portrete, o bună parte dintre ele din fondurile Muzeului Național de Artă al Republicii Moldova. Amintim aici că lucrările artistei plastice E. Romanescu se află nu doar în colecțiile acestui Muzeu, ale galeriilor Uniunii Artiștilor Plastici, ci și în fondurile unor muzee și galerii din Kiev, Moscova, Tbilisi, Cluj, Bacău, în colecții particulare din R. Moldova, România, SUA, Canada, Turcia, Germania, Franța și alte țări.

Eleonora Romanescu a fost activă și a lucrat până la cei 93 de ani pe care i-a trăit și și-a dedicat întreaga viață creației. Alături de Mihai Petric, ea a

fost și rămâne un model pentru tinerii artiști plastici, a rămas fidelă peisajului și artei autentice românești. A avut un crez artistic pe care l-a urmat insistent și consistent: „Arta nu se limitează la reprezentarea lumii, ci o și formează... Pictorul este chemat să redea realitatea, să existe cu bucuriile și chinurile acesteia, cu tot ceea ce reprezintă semnificativ noțiunea de viață”. De fapt, artista formându-și stilul ei, s-a bazat nu doar pe tradiția românească, ci a preluat și de la școala franceză. Chiar ea mărturisește despre impactul picturii lui Matisse: „Dacă prin anii 50 treceam pe lângă Matisse fără sentimentul că îmi scapă ceva important, mai târziu, anume Matisse îmi acapara întreaga atenție, și în general școala franceză”.

Bine a remarcat în prefața albumului exegetul Vladimir Bulat că „De bună seamă, dacă scrutăm peisajele panoramice ale Eleonorei Romanescu,

din ultimele cinci decenii, peisaje cu coline și dealuri inspirate de spațiul geografic dintre Prut și Nistru, cu infinita cromatică a toamnelor și verdele reavăn al primăverilor, observăm în profunzimea aceasta influență matisiană, cu culorile locale, intense, stridente și cât se poate de pure, care vibrează parcă prin alăturare, nu fiecare în sine”. Însă nu pot fi de acord cu concluzia finală a prefațatorului că artista „A rămas singură, cum a

fost solitară și în era comunistă. Singură cu arta sa. În anotimpul mesei sale”. Mai degrabă m-aș alătura opiniei publicistei Elena Tamazlăcaru că Regina Peisajului basarabean „Ne-a lăsat ca moștenire comoara sufletului său – opera-i nemuritoare. Dar și versurile culese din pânzele Eleonorei Romanescu și dedicate pictoriței de poetul și cineastul Emil Loteanu: „Oameni, codri, ape, cocostârci/ Vin aici din nou (ca) să renască,/ Înfrumusețând lumescul bălci/ Dulcea panoramă pământescă”.

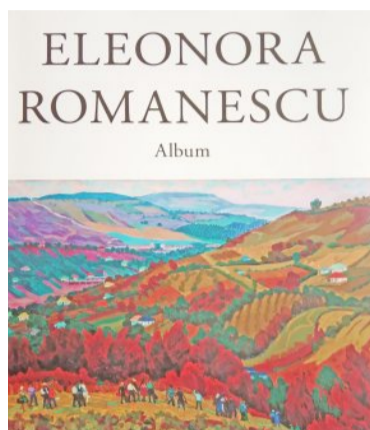
Am avut fericita ocazia să fiu prezent la vernisajele aniversare din ultima perioadă a vieții: 80, 85 sau 90 de ani. Artista s-a bucurat de cele mai înalte distincții ale Republicii Moldova, iar în 2018 i se decernează Ordinul „Meritul cultural al României în grad de comandor”, Categoria Arte Plastice. Însă în memoria mea distinsă doamnă va rămâne acel chip de femeie basarabeană blajină, modestă și harnică, dar și plină de har, ce s-a dedat cu trup și suflet artei, care de cum se crăpa de ziua lua șevaletul și pleca la *plein air*, adică în natură să se contopască cu ea și să ne lase opere ce vor constitui fondul de aur al neamului nostru.

Deși Eleonora Romanescu a reușit să cuture întreaga republică cu șevaletul și să immortalizeze numeroase peisaje, consider că cele mai inspirate sunt lucrările din spațiul Leușenilor, de unde își trage obârșia: *La baștină*, 1967, *Deal la Leușeni*, 1989, *La Leușeni*, 1999. Poetul Ion Gheorghiuța a punctat foarte bine relația cu natura a artistei: „spectacolul naturii îi oferă numai posibilitatea de a imprumuta elementele ei (...), de aici încolo lumina dinlăuntru a pictoriței le dăruiește cu semnificație emoțională, care te îmbie într-o stare mărginașă cu reveria sau continua mirare în fața frumosului vieții”.

Andrei VIZIRU-COSTULEANU

M-am limitat doar la aceste detalii, deoarece ele lipsesc din enciclopediile, monografiile, studiile din perioada sovietică și chiar din anii de după 1991, până încoace. Majoritatea datelor biografice din cărțile și studiile de până în anii trecuți încep cu studiile la Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin”. Înțeleg că anii interbelici au constituit o perioadă tabu pentru regimul totalitar sovietic. Dar e curios că din Enciclopedia lui Iurie Colesnic „Femei din Moldova” (2000) lipsește un amănunt biografic deloc de neglijat, și anume faptul că distinsa doamnă a peisajului basarabean și universal, Eleonora Romanescu, în perioada 1949-1955, a lucrat ca profesoară de desen la Școala Pedagogică din orașul Orhei. Culmea e că acest detaliu lipsește și din Dicționarul Enciclopedic „Personalități orheiene” (2003), întocmit de Andrei Calcea. Aceste „pete albe” din biografia artei au fost reabilite în albumul *Eleonora Romanescu* (2023), dar și în articolul „Doamna peisajului românesc”, semnat de Elena Tamazlăcaru (2026).

Cel puțin la capitolul când artista plastică a debutat, divergențe mari nu prea sunt, aceasta întâmplându-se în 1954, când pictorița participa la Expoziția Republicană a Tinerilor Pictori. Deși devine în 1958 membru al Uniunii Artiștilor plastici din RSSM și din fosta URSS, consider că ea începe să se manifeste cu adevărat în plan profesional ca artistă plastică din 1960, când participă la mai multe tabere de

creație peste hotarele țării. S-ar putea să fiu subiectiv, dar anume în această ipostază de participantă a taberelor de creație, în special din republica noastră, am avut ocazia s-o cunosc în ultimii ei ani de viață.

Cu toate că realizasem mai multe interviuri cu distinsa doamnă pe când lucram la Radio Moldova și am avut ocazia să fiu în atelierul ei de pictură, regret foarte mult că nu i-am solicitat vreun autograf, măcar pe o carte poștală sau ilustrație. În schimb, de când nu mai lucrez la radio, m-am angajat la Biblioteca „Transilvania” din Chișinău. Și aici am constatat că doamna a avut două expoziții personale organizate de această instituție, lăsând câte un autograf 30 de ani în urmă la Parlamentul României, Camera Deputaților: „Pentru Biblioteca „Transilvania” din partea autoarei,

INTERVIUL DE JOI

(Continuare din pag. 3)

Trecându-mă prin toate subtilitățile limbii franceze, mi-a oferit tot ceea ce mi-a fost necesar pentru a-mi recuceri podiumul olimpic, după locul al III-lea obținut în anul precedent. Ba chiar mai mult, mi-a insuflat convingerea că totul îmi va reuși. Fiecare povoață a dumeanei a devenit pentru mine o cărămidă a scării pe care mi-am zidit-o spre excelență, fiecare meditație – o nouă parte a spiritualității mele, iar fiecare încurajare – un strop de lumină în bezna necunoscutului. În ceea ce privește experiențele prin care am trecut, îmi este dificil să o identific pe cea care m-a marcat cel mai profund. Îmi amintesc însă o întâmplare din gimnaziu, pe când eram în clasa a VIII-a. Era începutul celui de-al doilea semestru, odată

Între științele exacte și lumea cuvintelor: drumul spre performanță al unui olimpic!

Vasile REILEANU, absolvent care a obținut trei note de 10 prin echivalare la Bacalaureat

cu debutul olimpiadelor raionale. În acel an, am participat la olimpiada de fizică. Deși găsisem rezolvarea corectă, nu am mai apucat să o transcriu pe foaia de concurs. Acea înfrângere s-a transformat într-o lecție pe care nu o voi uita niciodată. Atunci mi-am promis că, în anul următor, voi fi primul.

În clasa a IX-a, am obținut locul I la cinci olimpiade raionale și două locuri II la etapa republicană. Însă povestea adolescentului olimpic nu s-a încheiat acolo. Au urmat noi victorii și noi reușite. Cred că tocmai această experiență a fost imboldul care a stat la baza performanțelor mele ulterioare, contribuind la formarea viziunii mele asupra lumii. Din acel moment, am început să mă percep nu ca pe un învins, ci ca pe un învingător.

- Ai ales să aplici la Facultatea de Bioinginerie Medicală din cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași, un domeniu tehnic, deși cele mai mari performanțe ale tale sunt din domeniul umanistic. Cum explici această alegere?

- Deși, cum afirmați, cele mai numeroase performanțe ale mele sunt într-un domeniu umanist, am

excelat și în domeniul tehnic, luând locuri de frunte, deseori chiar locul I, la fizică, în cadrul olimpiadelor și concursurilor municipale. În timpul orelor, de asemenea, excelez la disciplinele specifice mai mult profilului real, fiind frunțașul clasei. Rezultatele școlare vin să certifice acest fapt. De asemenea, diploma CertiPort și nota 10 la examenul de bacalaureat la matematică confirmă și ele deosebitele mele performanțe în domeniul real. Limbile străine, la rândul lor, sunt utile nu doar pentru un lingvist, să zicem, ci și pentru un inginer care lucrează într-o companie internațională. Și nu în ultimul rând, comunicarea, capacitatea de a convinge interlocutorul, de a găsi repede exemple și dovezi potrivite, îmbrăcându-le în straiile vorbirii corecte, toate acestea le-am dezvoltat în special grație pasiunii mele pentru limba română. Acum, fiind atras de științele naturii, dar și dispunând de competențe lingvistice deosebite, am decis să merg la Facultatea de Bioinginerie Medicală. Înainte de toate, mă simt dator să contribuie prin cunoștințele mele la ocrotirea sănătății omului. Concomitent, nu am vrut niciodată să devin medic. În cele din urmă, ana-

lizând minuțios profesia de bioinginer, am decis că este anume ceea ce voiam să devin mereu. Anume aici pasiunea mea pentru fizică, matematică, chimie și biologie, în ansamblu cu bogata cunoaștere de limbi, trebuie să dea roadele cele mai frumoase!

- Cine este persoana care te-a susținut necondiționat pe parcursul acestui drum și ce rol a avut în succesul tău?

- Pe acest noduros și neomogen traseu, au fost multe persoane care m-au susținut necondiționat, toate aducându-și propria contribuție la succesul meu. În spatele reușitei mele, pe lângă efortul pe care l-am depus, se află grija și susținerea mamei și a bunicii, suportul tatălui, ghidarea și pregătirea oferită de comunitatea profesorală, susținerea sinceră din partea colegilor și a prietenilor. Aș vrea să-i mulțumesc doamnei Ana Berega pentru profesionalismul de care a dat dovadă nu doar în calitate de profesoară de matematică, ci și fiindu-mi dirigintă, oferindu-mi sfaturi importante de care am ținut cont pe drumul meu de licean. Îi sunt recunoscător la infinit domnului Efm Lungu pentru orele excepționale de fizică și pentru

lucrul comun în timpul pregătirii de olimpiadă. Vreau să-i mulțumesc doamnei Ina Cechin pentru că m-a convins și m-a susținut în sensul obținerii certificatului DELF B2. În această succesiune nesfârșită a recunoștinței, mă închin în fața doamnei Inga Zazulea, profesoară de limbă și literatură română, care nu doar m-a pregătit necondiționat pentru olimpiadă, ci și m-a susținut aidoma unui veritabil tovarăș, devenind pentru mine un model. Nu în ultimul rând, vreau să-i mulțumesc prietenei mele, Zlata Belinschi, cu care am împărtășit nu doar victoriile, ci și înfrângerile.

- Privind în urmă, la anii de studiu la LTR „Ion Creangă” din Bălți, care este cea mai valoroasă lecție pe care o iei cu tine mai departe?

- Consider că, plecând de la LTR „Ion Creangă”, cea mai valoroasă lecție pe care o iau cu mine mai departe este că, indiferent de înălțimile la care voi ajunge, nu trebuie niciodată să-i uit pe cei care m-au ajutat să-mi deschid aripile spre orizontul viitorului...

A intervievat
Silvia ȚURCAN

Tinerii de 15-24 de ani dedică aproape șapte ore pe zi studiului

Tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani rămân categoria de populație cea mai implicată în procesul de învățare, dedicând, în medie, 6,8 ore pe zi activităților educaționale. Totodată, doar 5,8% din populația Republicii Moldova cu vârsta de 15 ani și peste participă la activități de studiu într-o zi obișnuită, potrivit celor mai noi date ale Biroului Național de Statistică privind utilizarea timpului în anul 2025.

Procesul de învățare continuă să fie concentrat aproape exclusiv în rândul tinerilor, arată rezultatele cercetării „Utilizarea timpului”, realizate de Biroul Național de Statistică pentru anul 2025. Studiul relevă că persoanele cu vârsta între 15 și

24 de ani sunt cele mai implicate în activități educaționale, atât din perspectiva timpului alocat, cât și a ratei de participare.

Potrivit datelor, tinerii care studiază dedică, în medie, 6,8 ore pe zi activităților de învățare, iar aproape

o treime dintre aceștia (32,6%) participă la astfel de activități într-o zi obișnuită. La nivelul întregii populații de 15 ani și peste, însă, rata de participare la activitățile de studiu este de doar 5,8%, iar persoanele implicate în procesul educațional învață, în medie, șase ore pe zi.

Cercetarea evidențiază și diferențe între femei și bărbați. Femeile participă într-o măsură mai mare la activități de studiu decât bărbații, rata de participare fiind de 6,4%, comparativ cu 5,0%. De asemenea, femeile alocă, în medie, 6,3 ore pe zi învățării, în timp ce bărbații – 5,4 ore.

Diferențe sunt înregistrate și între mediul urban și cel rural. În orașe, 7,6% dintre locuitorii desfășoară activități de studiu într-o zi obișnuită, față de 4,2% în mediul rural. Totuși, persoanele din mediul rural care învață dedică procesului educațional un timp ușor mai mare – 6,3 ore pe zi, comparativ cu 5,7 ore în mediul urban.

Datele mai arată că activitățile de învățare sunt specifice în special zilelor lucrătoare. În aceste zile, rata de participare la studiu ajunge la 6,8%, iar durata medie a timpului dedicat învățării este de 6,7 ore. În zilele de odihnă, doar 3,6% din populație desfășoară activități

educaționale, iar timpul alocat studiului scade la 2,9 ore.

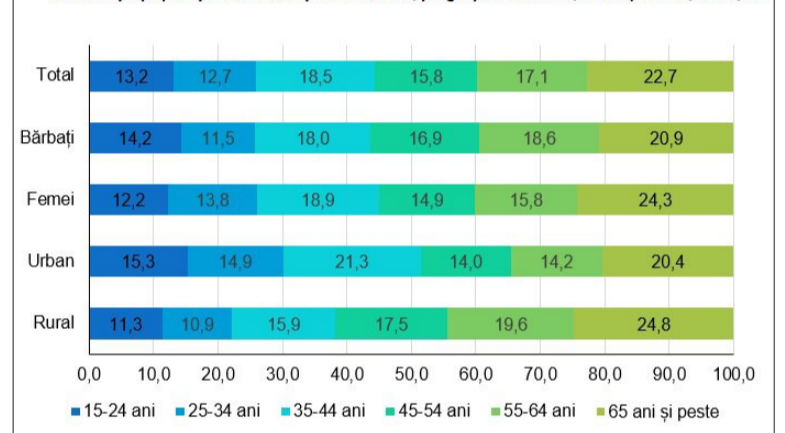
În funcție de tipul gospodăriei, cea mai mare durată medie a timpului dedicat învățării este înregistrată în rândul cuplurilor fără copii minori, care alocă 6,5 ore pe zi activităților educaționale. În același timp, cea mai ridicată rată de participare aparține părinților singuri care au în întreținere cel puțin un copil sub 18 ani, unde 15,7% dintre persoane desfășoară activități de studiu într-o zi obișnuită.

Raportul surprinde și evoluția obiceiurilor de lectură. În 2025, 8,8% dintre persoanele cu vârsta de 15 ani și peste au citit în timpul liber într-o zi obișnuită. Tinerii de

15-24 de ani sunt cei mai activi cititori, având cea mai mare rată de participare la lectură – 15,7%. Totodată, femeile citesc mai frecvent decât bărbații, iar locuitorii din mediul urban mai des decât cei din mediul rural.

Comparativ cu cercetarea precedentă, realizată în 2012, indicatorii privind activitățile de studiu au înregistrat un recul. Durata medie a timpului dedicat studiului, calculată pentru întreaga populație, s-a redus de la 0,5 la 0,4 ore pe zi, durata medie a participării a scăzut de la 6,8 la 6,0 ore, iar rata de participare la activitățile educaționale s-a diminuat de la 6,7% la 5,8%.

Distribuția populației de referință a cercetării, pe grupe de vârstă, sexe și medii, 2025, %

Primarul Chișinăului european

MOȘTENIREA EDILULUI CAROL SCHMIDT - 180 DE ANI DE LA NAȘTERE

Carol Schmidt a fost cel mai longeviv și cel mai apreciat primar din istoria Chișinăului. Acesta s-a aflat la cârma orașului timp de 26 de ani (între 1877 și 1903). El a transformat radical o localitate provincială cu drumuri de țară într-o capitală europeană modernă.

Atunci când vorbim despre istoria modernă a Chișinăului, un singur nume strălucește cu o intensitate aparte în galeria edililor care au modelat orașul: Carol Schmidt. Născut într-o familie mixtă germano-poloneză și având o solidă formație juridică, tânărul Carol Schmidt a preluat frâiele Chișinăului în anul 1877, la vârsta de doar 31 de ani. Ceea ce a găsit la începutul mandatului său era un „sat mai mare”, suflat de noroaie, cu case modeste și o infrastructură aproape inexistentă. Ceea ce a lăsat în urmă, după 26 de ani de administrație vizionară, a fost o adevărată urbe europeană.

Aportul lui Carol Schmidt la dezvoltarea orașului este monumental și acoperă toate palierele vieții urbane. În primul rând, el a fost omul care a adus civilizația drumurilor pavate, înlocuind treptat ulițele prăfuite cu străzi acoperite de granit. Sub conducerea sa riguroasă, orașul Chișinăul a primit primul său sistem modern de apeduct și o rețea funcțională de canalizare. Tot el a scos orașul din întuneric, introducând iluminatul public electric și dând startul primelor linii

de tramvai. Acestea au revoluționat complet transportul și ritmul cotidian al locuitorilor.

Dincolo de rețelele utilitare, primarul Carol Schmidt a înțeles că un oraș european are nevoie de o estetică pe măsură și de instituții de cultură puternice. Formând o echipă legendară cu genialul arhitect Alexandru Bernardazzi, primarul a patronat construcția unora dintre cele mai frumoase clădiri din Chișinău. Printre acestea se numără sediul Dumei Orașenești (actuala Primărie), Turnul de Apă (Muzeul Orașului), Capelele și numeroase școli. Consecvent spiritului său umanist, a deschis aziluri pentru cei nevoiași și a construit Amfiteatrul Popular, oferind acces la cultură tuturor claselor sociale.

Ceea ce l-a transformat însă pe Carol Schmidt într-un model nepereche a fost integritatea sa morală absolută. Într-o epocă marcată de birocrăție și corupție, el a rămas un funcționar incoruptibil, profund devotat cetățenilor săi. Finalul mandatului său, survenit prin demisie în anul 1903, a fost un

gest de profundă demnitate protestatară în urma sângerosului pogrom antievreiesc din acel an – un eveniment pe care Carol Schmidt nu l-a putut tolera, viziunea sa umanistă asupra unui oraș multicultural pașnic neîmpăcându-se cu asemenea derapaje de la normalitate.

Carol Schmidt nu a fost doar cel mai longeviv primar al orașului Chișinău; el a fost spiritul vizionar care a așezat temelia identității noastre urbane moderne. Moștenirea sa nu se măsoară doar în piatră, fontă sau linii de tramvai, ci în standardul de demnitate și europenism pe care l-a lăsat ca testament viitoarelor generații de edili.

Memoria celui mai longeviv și apreciat primar al orașului este păstrată prin următoarele elemente cheie: **Bustul lui Carol Schmidt, amplasat în scuarul Filarmonicii Naționale „Serghei Lunchevici”;** **Marcă poștală comemorativă, în cadrul seriei „Personalități Ilustre”, emise de întreprinderea de stat „Poșta Moldovei”;** **Casa și placa memorială în care a locuit Carol Schmidt.** O informație amplă despre personalitatea

lui Karol Schmidt o găsiți pe blogul: <https://chisinauorasulmeu.com/>

Blogul „Chișinăul, orașul meu” funcționează ca o adevărată arhivă digitală și un muzeu virtual, având un rol crucial în salvarea de la uitare și promovarea imaginii fostului primar Carol Schmidt.

Acest blog reunește documente, fotografii de epocă, noutăți și studii dispersate prin arhive, făcându-le accesibile oricărui utilizator de internet printr-un simplu click. Transformă datele istorice rigide și limbajul academic în narațiuni captivante și eseuri literare atractive pentru publicul tânăr. Prin publicarea studiilor semnate de istorici, platforma combate speculațiile și oferă o perspectivă obiectivă asupra contextului politic complex în care a activat primarul.

Imaginea lui Carol Schmidt este prezentată nu doar ca o figură din manuale, ci ca un etalon de integritate și management public, oferind un model demn de urmat pentru actualele și viitoarele administrații.

Vera SÂRBU,
șef serviciu,

Centrul Academic Internațional
„Mihai Eminescu”

Sărbătoarea cărții ebraice a debutat la Chișinău cu un festival dedicat culturii și tradițiilor evreiești

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău a găzduit prima ediție a Festivalului muzicii și cărții evreiești, eveniment care a adus în prim-plan patrimoniul cultural al comunității evreiești și dialogul intercultural. Manifestarea a fost organizată în parteneriat cu Biblioteca „Ițic Mangher”, Primăria municipiului Chișinău, Ambasada Israelului în Republica Moldova și Comunitatea Evreiască din Republica Moldova.

Festivalul marchează, pentru prima dată în Republica Moldova, tradiția „Săptămânii cărții ebraice”, inițiativă lansată la Tel Aviv în anul 1926 și transformată, de-a lungul

unui secol, într-un simbol al promovării cărții și lecturii în Israel și în numeroase comunități evreiești din întreaga lume. Evenimentul a fost inaugurat de directoarea gene-

rală a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, Mariana Harjevschi, care a evidențiat importanța colaborării dintre instituțiile partenere și rolul bibliotecilor în promovarea dialogului cultural. Aceasta a subliniat că organizarea festivalului la Chișinău reflectă caracterul multicultural al capitalei și contribuția semnificativă pe care comunitatea

evreiască a avut-o de-a lungul timpului la dezvoltarea culturală și economică a orașului.

În cadrul manifestării au fost inaugurate expoziții tematice pregătite de Biblioteca „Ițic Mangher”, reunind volume reprezentative ale literaturii evreiești contemporane pentru adulți și copii, precum și cărți rare și ediții de patrimoniu cu caracter religios și laic. Organizatorii au evidențiat și semnificația simbolică a desfășurării evenimentului în sediul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, clădire legată de istoria fostului hotel „Șviț”, restaurat după cel de-Al Doilea Război Mondial cu participarea arhitectei Espinoza Filler, una dintre primele femei arhitect din Basarabia. Un mesaj de salut a

adresat participanților și Alexandru Bilinkis, președintele Comunității Evreiești din Republica Moldova, care a apreciat inițiativa drept o oportunitate de consolidare a relațiilor culturale și de promovare a patrimoniului evreiesc.

Programul festivalului a continuat cu un recital literar-muzical dedicat creației scriitorilor evrei, susținut de artiști din Chișinău. În cea de-a doua zi au fost organizate ateliere creative pentru copii, care au inclus lecturi din povești inspirate din cultura evreiască și ateliere de caligrafie coordonate de Valeriu Herța.

Organizatorii își propun ca Festivalul muzicii și cărții evreiești să devină o tradiție culturală a Chișinăului și un reper al dialogului intercultural, contribuind la promovarea valorilor literare și artistice ale comunității evreiești și la apropierea dintre diferitele culturi prezente în Republica Moldova.

Pentru conformitate,
Andrei ROMĂNU

Hora Neamului — O Sărbătoare a Sufletului Românesc

„Ia este povestea neamului cusută cu ac de aur pe pânza vremii.”

La 24 iunie 2026, grădina publică „Mihai Eminescu” din centrul orașului Ștefan Vodă a devenit locul în care tradițiile, identitatea națională și respectul pentru portul popular românesc au fost celebrate prin evenimentul „Hora Neamului”, organizat cu prilejul Zilei Universale a Iei.

Cu prilejul Zilei Universale a Iei, Casa Orașenească de Cultură Ștefan Vodă a organizat o sărbătoare dedicată portului popular și valorilor tradiționale. Răspun-

zând invitației organizatorilor, locuitorii orașului au îmbrăcat ii și costume populare, astfel, transformând grădina publică într-un tablou viu al identității

românești. Prin bogăția motivelor tradiționale și frumusețea costumelor, participanții au readus în prim-plan una dintre cele mai valoroase moșteniri culturale transmise din generație în generație.

Îmbrăcați în ii și costume populare, participanți de toate vârstele au transformat aleile grădini publice într-o impresionantă paradă a portului tradițional. Fiecare ie, prin broderiile și motivele sale specifice, a spus povestea unei moșteniri culturale păstrate cu grijă și transmisă din generație în generație.

Atmosfera festivă a fost întreținută de evoluțiile Ansamblului de muzică ușoară „Strune de Argint”, a Fanfarei „Magic” și al ansamblului vocal „Veteranii”. Melodiile interpretate, ritmurile fanfarei și vocile artiștilor au adus emoție și bună dispoziție, transformând evenimentul într-o veritabilă

sărbătoare a comunității și a valorilor tradiționale. În jurul havuzului, hora a unit copii, părinți și bunici într-un cerc al tradiției și al solidarității. Imaginea generațiilor prinse de mâini a sugerat cel mai bine mesajul evenimentului: „Ia rămâne un simbol al identității românești și al legăturii dintre trecut, prezent și viitor”.

Evenimentul a evidențiat rolul Casei Orașenești de Cultură Ștefan Vodă în promovarea tradițiilor și valorilor naționale, contribuind la consolidarea spiritului comunitar și la valorificarea patrimoniului cultural.

Cât timp purtăm ia și păstrăm tradițiile vii, rămânem uniți prin aceeași identitate și aceeași moștenire culturală.

Pentru conformitate,
cor. UPP

LANSARE DE CARTE

Cartea care dă glas memoriei

**Veronica PÂRLEA-
CONOVALI,**
scriitoare, Membru al Uniunii
Ziariștilor Profesioniști
din România

Lansarea cărții a avut loc la Muzeul Orașului Chișinău – Turnul de Apă, instituție condusă de doamna Valeria Suruceanu. În sala de conferințe de la etajul al șaptelea, de unde panorama capitalei se deschide asemenea unei pagini de istorie, s-au adunat istorici, academicieni, profesori universitari, cercetători, jurnaliști, scriitori, foști deportați, elevi, studenți și numeroși iubitori de carte. Sala arhiplină a demonstrat că memoria trecutului continuă să fie o preocupare vie pentru societatea noastră.

Despre importanța volumului și despre necesitatea păstrării memoriei deportaților au vorbit personalități marcante

Există cărți care se citesc și există cărți care se trăiesc. Există cărți care informează și există cărți care păstrează vie memoria unui popor. Volumul „Siberia – cronica unui coșmar” face parte din această ultimă categorie. El readuce în atenția cititorilor una dintre cele mai dramatice pagini din istoria Basarabiei – deportările organizate de regimul totalitar sovietic –, prin mărturii autentice, culese cu răbdare, responsabilitate și profund respect față de adevărul istoric.

ale vieții științifice și culturale: Valeria Suruceanu, Ion Negrei, Anatol Petrencu, Ion Xenofontov, Lidia Prisac, Vasile Bumacov, Gheorghe Marzencu, Ștefan Sofronovici, Vladimir Guțu, Larisa Guțu, Vasile Andreuță, Andrei Viziru, Elvira Țigănaș-Pîntea, Maria

Vera Pîrlîi (Veronica Pârlea-Conovale) s-a născut la 12 noiembrie 1968 în satul Vărăncău, raionul Soroca în familia Anei și a lui Vasile Pîrlîi.
Studii Tehnicul de Comerț Sovietic din Chișinău, Universitatea de Științe din Moldova, Științe postuniversitare, Universitatea de Științe din Moldova, magistra în istorie.
Universitatea „Danărie de Jos” din Galați (România), 2021-2023, programul de studii: Literatură română și dialog pluri-identitar-paradigme culturale contemporane, magister.
Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, Uniunii Scriitorilor de Limbă Română, Uniunii Internaționale a Oamenilor de Creie.

Volum publicat:
„O dragoste ne-adună”, Chișinău, 1998, „Bumerangul ecoului”, Chișinău, 2001, „În grădina copilăriei”, Chișinău, 2004, „Si-a venit ploaia...”, Chișinău, 2006, S.A. Bucuria – 60 de ani”, Chișinău, 2006, „Păra din Stele”, Chișinău, 2007, „Cu dragoste pentru viața a mea”, Chișinău, 2008, „Destinări de pe lumea cealaltă”, Chișinău, 2012, „Lăcrimează-n dor amurg”, Chișinău, 2016, „Galina Furdai în Lumina Basinei”, Chișinău, 2017, „Alexandra”, Chișinău, 2018, „Dialog in vis”, Editura Amurg Sentimental, București, 2019, „Amurg sentimental-fortpăcărită cu suflet românesc”, București, 2022, „Cântarea iubirii”, Chișinău, 2023, „Două inimă surori”, București, 2024, „Bumerangul”, Chișinău, 2025.

Șepteleci, Maria Tentiuc-Blănaru, Areta Guțu, Alina Cujbă, Viorica Gajim și alți invitați. Fiecare intervenție a adus noi argumente despre valoarea documentară și umană a cărții, iar împreună au alcătuit o adevărată lecție de istorie, responsabilitate și demnitate.

Volumul este rodul unei îndelungate munci de documentare și cercetare. În paginile sale sunt adunate mărturiile unor familii deportate din raioanele Edineț, Soroca, Hâncești și Ștefan Vodă, precum și din localitățile Bălceana, Vărăncău, Rublenița, Șepteleci, Brătușeni Vechi, Olănești, Ruseni, Cupcini, Parcova, Fântâna Albă, Râcipeni și din multe alte sate ale Republicii Moldova.

Cartea readuce la lumină destinele familiilor Tentiuc, Pîrlîi, Tatarciuc-Ursu, Bărbuță, Coca, Mogureanu, Gogu, Babin, Curoș, Gâscă, Ciolac, Crăciun, Moraru, Iachim, Bologa, Putină, Frecauțan, Mihăiescu și ale multor alți oameni care au fost smulși din sânul familiilor

lor și condamnați la ani grei de exil. Dincolo de nume și statistici, cititorul descoperă vieți frânte, copilării pierdute, familii despărțite și o suferință care nu poate fi înțeleasă decât ascultând glasul celor care au trăit-o.

Evenimentul s-a desfășurat pe parcursul mai multor ore într-o atmosferă de profundă emoție. Deosebit de impresionați au fost elevii și studenții prezenți în sală, care au avut privilegiul de a asculta mărturii directe și reflecțiile unor istorici și cercetători preocupați de recuperarea adevărului istoric. Pentru mulți dintre ei, această întâlnire a fost o lecție de istorie vie, imposibil de regăsit între copertile unui manual.

La lansare a participat și editorul volumului, Eduard Poting, care a vorbit despre procesul de editare și despre responsabilitatea publicării unei asemenea lucrări. Cartea a apărut la Editura Lexon-Prim, cu sprijinul financiar al Ministerului Culturii, în conformitate cu decizia Comisiei de selecție pentru editarea cărții naționale.

Ediția a fost coordonată științific de doctorul, conferențiarul

Studiu: Ecranele pot afecta dezvoltarea copiilor sub doi ani

Copiii cu vârsta sub doi ani nu ar trebui expuși în mod intenționat la telefoane mobile, tablete sau alte dispozitive digitale, avertizează cercetători britanici. Potrivit unei analize citate de *The Guardian* și preluate de G4Media.ro, utilizarea frecventă a ecranelor în primii ani de viață este asociată cu întârzieri în dezvoltarea limbajului, tulburări de somn și reducerea interacțiunii dintre copil și părinți.

Expunerea timpurie la ecrane poate avea consecințe importante asupra dezvoltării copiilor mici, arată un studiu realizat de cercetători din Marea Britanie. Specialiștii recomandă ca bebelușii și copiii cu vârsta sub doi ani să nu fie expuși în mod intenționat la telefoane mobile, tablete sau alte dispozitive digitale.

Potrivit cercetării, timpul petrecut în fața ecranelor poate înlocui activitățile esențiale pentru dezvoltarea armonioasă, precum interacțiunea directă cu părinții și jocul activ. Aceste experiențe contribuie la dezvoltarea limbajului, a abilităților sociale și emoționale și la stimularea cognitivă în primii ani de viață.

Analiza evidențiază o asociere între utilizarea frecventă a dispozitivelor digitale și o serie de efecte nedorite, printre care întârzieri în dezvoltarea limbajului, reducerea interacțiunii sociale, suprastimu-

larea, tulburările de somn, problemele de sănătate oculară și un risc mai mare de obezitate infantilă.

Autorii studiului atrag atenția și asupra unei practici tot mai întâlnite în familii – folosirea telefoanelor sau tabletelor pentru a calma sau distra copiii. Ei susțin că această soluție poate reduce timpul petrecut în relaționarea directă cu părinții sau îngrijitorii, interacțiune considerată esențială pentru dezvoltarea sănătoasă a copilului.

Cercetătorii precizează că studiul nu demonstrează o relație directă de cauzalitate între utilizarea ecranelor și apariția unor tulburări de dezvoltare. Cu toate acestea, concluzia lor este că expunerea regulată și intenționată a copiilor cu vârsta sub doi ani la ecrane ar trebui evitată, în favoarea jocului, comunicării și interacțiunii directe cu adulții.

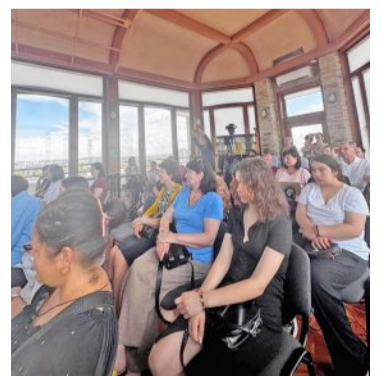
universitar Ion Valer Xenofontov și de cercetătoarea științifică, doctor Lidia Prisac. Coperta și tehnoredactarea sunt semnate de Angelina Lavric, iar prefața volumului aparține lui Ion Valer Xenofontov și Lidiei Prisac.

„Siberia – cronica unui coșmar” nu este doar o carte despre trecut. Este o punte între generații, un act de recuperare a adevărului și un omagiu adus miilor de oameni care au avut de suferit în urma deportărilor. Fiecare mărturie salvată în paginile acestui volum înseamnă o victorie împotriva uitării.

Poate că timpul estompează durerea, dar nu are dreptul să ștergă memoria. Atât timp cât asemenea cărți vor fi scrise, citite și discutate, victimele deportărilor vor continua să vorbească prin glasul documentelor și al mărturiilor lor. Aceasta este adevărata

menire a volumului „Siberia – cronica unui coșmar”: să păstreze vie memoria, să apere adevărul și să ofere generațiilor de astăzi și de mâine o lecție despre demnitate, curaj și iubire de neam.

„Un popor care își păstrează memoria își păstrează și demnitatea. Iar adevărul, odată așternut în carte, devine lumină pentru generațiile care vin.”

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2
E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com
Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 3223.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF ▶ Oxana Parașciuc
REDACTOR PRINCIPAL ▶ Iulian Bogatu
REPORTER ▶ Silvia Țurcan
CORECTOR ▶ Elvira Țăgănaș-Pântea
MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741
„Moldpresa Grup” SRL
Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>